

Samuel Mago–Mágó Károly:

A SZERENCSE KOVÁCSAI

E BAXT ROMANI

ÉLETTÖRTÉNETEK SOROZAT

Tea
Kiadó

TARTALOM

A szerencse kovácsai	11
E baxt romani	149
<i>Samuel Mago</i>	
Az órás	12
O chasari	150
<i>Samuel Mago</i>	
A jóslat	22
O drabarimo	162
<i>Mágó Károly</i>	
A szabadságlevél	34
O slobodimasko lil	174
<i>Samuel Mago</i>	
A kulcs	46
E kija	184
<i>Mágó Károly</i>	
Októberi jégeső	52
Pahosko brishind	190
<i>Samuel Mago</i>	
Erős kötelék	66
E Zuralyi	200
<i>Mágó Károly</i>	

Egy hajszaál híján	74
O bal	208
Samuel Mago	
Egy pillanat	80
Ek minuta	214
Mágó Károly	
Játssz velem	88
Khel manca	220
Samuel Mago	
A pofon	92
E palma	224
Mágó Károly	
Jonas és Ionuț	102
O Jonas thaj o Ionuț	232
Samuel Mago	
Bogár	112
O bungari	242
Mágó Károly	

AZ ÓRÁS

Egyre jobban égette Gusztáv arcát a déli napsugár, amely átkúszott az elsárgult csipkés függönyön. A függönyüket legutóbb anyja hónapokkal vagy talán évekkal korábban mosta ki. Nem sokkal azelőtt, hogy meghalt.

Gusztáv mindkét kezét a szeme elé tartotta, így próbált meg védekezni a vakító napsütés ellen. Alig tudta kinyitni a szemét, sokáig csak hunyorgott. Aztán felült, és elkezdte dörzsölni az arcát. Végigsimította sötét szakállát, és kivett egy cigarettát az ezüstszerű cigarettatartójából. Rágyújtani azonban nem maradt ideje. Egy gondolat végleg felébresztette a félálomból. Felugrott, eldobta a cigarettát, és sietve felöltözött. Megmosta az arcát az ajtó mellett lévő mosdóban, azután felvette a kabátját, és kilépett a lakásból.

Néhány lépés után megállt. Azon törte a fejét, hogy visszamenjen-e.

Nem tudta pontosan, mennyi az idő. Az apja mindig azt mondta, szerencsétlenséget hoz visszamenni. Most mégis megtette. Gyors pillantást vetett az ajtókeret fölött pompázó óriási rézórára. Attól várta a pontos időt, pedig az már egy napja nem járt. Mérgesen tépte meg a haját, aztán másodszor is kilépett a lakásából. Idegesen csapta be az ajtót. A hatalmas csattanástól az óra ide-oda csúszkált a falon, mielőtt mozdulatlanul, csálén megállt.

Az apja, az órakészítő Császári akasztotta oda valami-kor, mielőtt néhány emelettel lejjebb felkötötte magát az órás üzletében. Egyetlen fia volt. Ő sietett most a kávézóba, amely nem messze volt a lakásától. A fián kívül csak néhány zsebóra és falióra maradt utána. Hogy azok hová kerültek, még fia sem tudta, pedig ő volt az, aki a szülei

halála után ékszerészeknél és zálogházakban eladta őket. Ebből fedezte a kiadásait. Az előszobában maradt rézóra maradt csak nála. Nem volt szíve ahhoz, hogy eladja. Az apja a születése előtt neki készítette.

Az öreg Császári Budapest-szerte megbecsült ember volt. Ahogy az ő apja is, aki egy kisebb vagyont szedett össze az órakereskedésében. Nevének a császárhoz vagy a monarchiához semmi köze nem volt. A chasari cigányul órakészítőt jelent. Innen volt a név. Ráadásul pont úgy öltözött, mint a leggazdagabb főúri vevői, így senkiben sem merült föl, hogy egy cigány keveredett a századfordulós elit társasághoz. Megtanulta, hogyan kell órát készíteni és javítani. Ha pedig a megrendelő úgy kívánta, hamisított is. A legszebb óráiért rengeteg pénzt kapott a pult fölött, és a svájci utánzatokért még többet a pult alatt.

Felesége – akinek apja zsidó cukormágnás volt – néhány utcára született attól a háztól, ahol ő lakott. Már kislányként szerelmes lett a jóképű, jómódú Császáriba. A későbbi házasság mindkettejük szüleit boldogsággal töltötte el.

Fiuk néhány nappal azután született, hogy Császárit behívták a hadseregbe. Gyalogosként szolgált az első világháború alatt.

A kisfiút így a fiatal apa nem tudta elvinni az anyakönyvvezetőhöz. Ez a feladat a gyerek keresztapjára hárult. Ő ezt néhány nap késéssel tette meg. Így történt, hogy már a születés után késésben volt a kis Császári.

Az idő múltával azonban a pontosság lett az egyik legfontosabb dolog az életében. Az öreg Császári egyik legfőbb törekvése az asszimiláció volt. Fia neveltetésénél is ez állt mindenek előtt. Gusztávnak folyton azt hajtogatta, hogy mindig figyeljen arra, hogy a ruhája makulátlan legyen.

Sertés, Mágó Béla, Babili Ferike,
alul Mágó Károly (1923–2016).

A kép két szélén Ajtai
Lászlóné és Ajtai László,
középen a gyerekeik, Mar-
git (Mimi), Ilona és Gyula.

A kép 1959-ben készült
Debrecenben, a két szélén
Ajtai Ilona és Ajtai Mar-
git, középen a bátyjuk,
Ajtai Gyula áll. 9 évvel ké-
sőbb költöztek Budapest-
re, Gyula nem sokkal ké-
sőbb egy ártalmatlannak
tűnő nyári úszás közben
belefulladt a Dunába. Az ő
tragédiája meghatározta
a család későbbi életét.

Ajtai Zoltán 1972-ben született, egy évvel azután, hogy bátyja belefutott a Dunába. A romák, ha egy gyerek meghal a családban, nem adják ugyanazt a nevet a később születetteknek. Az édesanyja úgy gondolta, a Gyuszi és a Zoli összecseng, ezért nevezték el így. Zoltánnak két további testvére – egy lány és egy fiú is – csecsemőkorukban hunytak el. A felnőtt-kort hárman, ő és két nővére élte meg. A könyv megjelenésekor 87 éves édesanyjuk is él.

A kép közepén Ajtai József és fiai: Csaba (jobbra) és József. Utóbbi azonban mindenki csak Kajdiként ismeri. Becenevét az olimpiai ezüstérmes boksizólóról, Kajdi Jánosról kapta. Elmondások szerint alakjuk megegyezett, bár ahogy a fontón is látható, ezzel sokan azért vitatkoznának. Kajdi egy alkalommal, miután a családból valakinek eltört a lába, kijelentette, hogy vele ez sohasem fordulhatna elő, neki ugyanis ott kokaló (cigányul csontot jelent) van. Csaba fiatalon, katonaként egy autóbalesetben hunyt el, nővérük pedig Gyulához hasonlóan a Dunába fulladt. Szüleik is nagyon fiatalon haltak meg, a családból ma már csak Kajdi és nővére, Jutka él, és persze az ő gyerekeik.

A roma író testvérpár novelláiban régi családi legendák és valós történelmi események elevenednek meg: fikcióba ágyazottan lesznek még igazabbak. Bepillantást nyerünk egy cigányzenész család XX. századi társadalmi tragédiákba ágyazott szenvedéseibe, munkásságuk nagyságába, és abból is megsejtünk valamit, milyen komplex identitása van ma egy ilyen családi múlttal és kultúrával rendelkező, többnyelvű és többhazájú, európai roma világpolgárnak.

„A mélyre hatoló képek, a mágikus realizmus, mellyel az írók a főszereplők sorsát, gondolkodását és életvilágát bemutatják, erős ellentétben állnak a cigányság rideg valóságával, a népük múltjával és jelenével.”

Christa Stippinger,
az osztrák kiadás szerkesztője

„Amikor be kellett nyújtania az árjabizonylatot, egyre csak a musicus ciganus kifejezésre bukkant az iratok között. Ősei generációk óta cigányzenészek voltak. Büszke volt arra, hogy egy hosszú dinasztia sarja. De a nyilasok kormányozta Magyarországon törvényellenes volt cigánynak lenni.”

ISBN 978-615-81431-5-8

9 786158 143158

3690 Ft

www.teakiado.hu